

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Egy el nem mondott beszéd.

*Kedves polgártársak!
Székely testvéreim!*

Megnehezültek az idők felettünk. Boros fellegek tornyosultak alkotmányos szabadságunk égboltozatára, sőt már le is csapott a villám; szétszaggatással fenyegetvén meg az ezer éves magyar haza jogbiztonságát.

Sorompóba állottak nemzetünk legjobbjai. Forró, izzó hangulat lávája és az elkeseredés mélyeséges tengere járja át országszerte az igaz hazafi lelkeket.

Nem a török, nem a tatár, nem a muszka pusztítja az ezeréves hazát, hanem saját fiai és — ez a legnagyobb gyalázat! —

Az ezeréves haza, mindnyájunk legforróbban szeretett édes anyja, mostoha fiuk kegyetlen kezébe jutott. Ezek kineznek, ütnek, verik és sáros lábbal tiporják azt az édes anyát, ki mindannyiunknak életet adott s melynek vérevel annyiszor megszentelt földje ápol és eltakar.

Van-e szív, mely ne sajogna? Van-e hazafi, ki ezt a vérforráló látványt tétlenül elnézni tudná!?

Mi, székelyek, itt a keleti határszélen, távol az ország szívéből, beékelve a minden pillanatban elnyeléssel fenyegető nemzetiségi tengerbe, sokkal inkább érezzük a haza veszedelmét.

Napról-napra látjuk testvéreink kivándorlását. Százával hagyják el hazánkat a munkabíró, dolgos kezek, mert nincs kereset. A közterhek súlya alatt nyögő polgárság vándorutra kél, mert nem találja honját a szülő hazában s mert megundorodott a hatalmi túltengés becstelén zsarnokságaitól.

Kétségbe-ejtő az állapot minden oldalról és nincs vezetőkéz, mely kiragadjon bennünket a biztos halálból. Alig akad nyugó-pont.

E helyett saját hazánkfiai, a magyar föld szülöttei nyomnak, pusztítják szentséges törvényeinket; ölé méreggel töltik el éltetadó, föntartó jogforrásainkat. Mintha a becsület, a hazafiság ellen folya rettenetesen irtó háború.

Ujra kell születésük ez az ország! Uj elemeket kell bevinni a nemzet vezető seregébe, mert a jelenlegi fertőzött állapot tűrhetetlen.

Történelmi idöket élünk. Az új Magyarország megteremtése előtt állunk. Most van a tizenkettedik óra, melyet a korhadó rendszer halálcselegünkön kopogtat.

Azonban egyedül tőlünk függ, hogy gyáván, elernyedten átengedjük-e magunkat; tétlenséggel nézzük-e azt, hogy gonosz kezek kivégezzék alkotmányos jogainkat s velük a magyar nemzetet; avagy összetömörülve, szoroson egymás mellé állva, vállainkat neki vessük a csalfa fény sugarával övezett, de valójában önmagát kiélt rendszernek s azt

utolsó erőnk megfeszítésével is ledöntjük...

Itt most egy élet-halál küzdelemről van szó. A jog, a törvény és igazság harcol a jogtalansággal, törvénytelenséggel és igazságtalansággal szemben.

Az igazság a nemzet, a milliók részén van, a melynek a szövetszertett ellenzék becsületes győzelemmel diadalra vitt népképviselői a zászlósai. Ők harcolnak értünk és türik a méltatlan rágalom, a gyalázatos üldöztesek egész sorozatát a nemzetért. Ez eszme szolgálatában áll derék képviselőnk: Dr Valentsik Ferenc is, ami bizalmunk letéteményese.

A másik oldal az erőszakot, törvénytelenséget és az igazságtalanságot képviseli. Ez felel meg az ő érdekeinek. Így tudják föntartani hatalmukat, mely a nemzet népképviselői ellen szuronyos csendőrt, gépfegyveres hadosztályt, katonát és rendőrt állít. Golyószóró gépet vezényelt ez a hatalom az ország háza elé. Olyan uj módi öldöklő szerszámot, mely percenkint 350-et lö és lövése 2600 lépésnyire is feltétlenül halálos.

Ez igazolja, hogy élet-halálra megy a nemzet jogaiért folytatott harc. De nemcsak ez, hanem az is kétségtelen bizonyíték, hogy egyik népképviselőnk: Kovács Gyula, vérevel pecsételte meg a hazafiúi szent küzdelmet az ország házában...

Magunkról beszélni nem szeretek. A mi csekély tehetségünkkel kitelhetőt e város és vármegye közönségének becsületes szolgálatában a mint eddig megtenni törekedtünk, úgy jövőre sem fog vissza riaszthatni attól a hatalom összes cselédsége és fogdmegje sem. A mint eddig meghoztuk anyagi és erőbeli áldozatainkat a haza szentséges oltárára, ezután is meghozzuk jutalmi, kitüntetés várása nélkül. Hiszen a hazafias küzdelem jutalmát az aradi Golgota fogja örök idökn át hirdetni...

Azonban a hatalommal eredményesen szembe állani, a nép jogaiért, törvényes, igazságos kezelésért állandóan — ugyszólva — egymagunkban küzdeni azok ellen, kik bennünket széttagoltan minden lépésnél megfojtással fenyegetnek: pártszervezet, tömör egészét képező, kitarló hadsereg nélkül, hasonló a szelmalomharchoz. Ez csak úgy tekinthető, mint a bibliabeli parittyás fiu és a felfegyverzett Góliáth esete. A mi szerény parittyánk egyedül az író-toll. Velünk s különösen velem szemben pedig a hatalom egész ereje és a telkiismeretlenség végtelen sorozata áll.

S dacára ennek, mégis harcoltam, harcolok, mert bízom Isten után polgártársaim hazafias, becsületes érzésében és hiszem, hogy a jog, törvény és igazság előbb-utóbb győzni fog.

Szinte fölöslegesen tartom hangsúlyozni, hogy nem magamért és vagyoni előnyökért küzdök. Hiszen a va-

gyont, jólétet, kényelmet, nem az ellenzék oldala mellett állóknak osztogatják. Ilyesmikről csak a hatalom szolgálatába szegődött, önérzet nélkül való munkások beszélhetnének. De ezek jólétükről hallgatnak. Annál inkább szidják, üldözik a nép érdekeiért harcoló hazafiakat.

Arra kérem tehát székely testvéreimet, polgártársaimat, tartsunk össze. Alakítsunk egy erős, szétszakíthatatlan pártszervezetet és annak keretében vállvetett erővel támogassuk a hazáért becsületesen küzdőket. Ezzel önmagunkat és övéinket támogatjuk. Egyenként, külön-külön megtörhet a hatalom, de ha összetartunk, egy célért küzdünk, a pokol kapui sem vehetnek erőt rajtunk.

Éljen a haza és e város polgársága! Éljen a szövetszertett ellenzék vezérkara és minden becsületesen küzdő harcosa!

Betegh Pál.

Szegénységi — bizonyítvány.

Gróf Tisza István legutóbbi mosakodó beszédében elmondotta, hogy ő már harminc évvel ezelőt is felajánlotta magát arra, hogy letiporja az ellenzék küzdelmét. Báró Bánffy Dezső ezt az ajánkozást hírül vitte Tisza Kálmánnak, aki kezét összekulcsolva így könyörgött a körülötte álló szabadelvű csoportnak:

— Ha az én emlékemet becsületben akarjátok megőrizni, akkor ennek az örültnek vezetőszerepet ne adjatok.

Ime, így jellemezte gróf Tisza Istvánt a saját atyja harminc évvel ezelőt. És harminc év után Tisza István teljes mértékben rászolgált erre a jellemzésre.

Népgyűlés — Székelyudvarhelyt.

Fáklyásmenet a képviselő tiszteletére.

Megmozdult az ország. Talpra állott a székely anyaváros polgársága is. E hó 16-án nagyszabású népgyűlést tartott Székelyudvarhelyt. A „Budapest“-szálló színházterme zsufolóság telt közönséggel. Forró, izzó hangulat töltötte el a lelkeket. Együtt volt a jövő Magyarországnak népe: a polgárság és munkásság. Egyértelműen fenséges, méltósággal nyilatkozott meg az értelem és érzélem minden vonalon.

A népgyűlés kevéssel 3 óra után kezdődött. Gáspár Balázs nyug. középiskolai tanár, a függetlenségi és 48-as párt elnöke nyitotta meg tartalmas, lelkes beszéddel.

Dr Valentsik Ferenc, vármegyénk egyetlen függetlenségi és 48-as országgyűlési képviselője állott a szónoki asztal mellé. Olyan meggyőző, erőteljes, magas színvonalu beszédet mondott, amilyent eddig még ő tőle sem hallottunk. Szívből szólott és szívekhez talált. Mutatta ezt a folyton jelentkező helyeslés, szünni nem akaró taps és éljenzés.

A háromnegyed órás beszéd élénk visszhangra talált s a polgárságnak hozzá való meleg ragaszkodását, még erősebbé tette.

Dr. Lányi Imre ügyvéd volt a harmadik szónok. Gyujtó lelkesedéssel beszélt és állításait tételes törvényeinkkel támogatta. Folytonos figyelem és nagy lelkesedés, közben tapsviharral igazolta, hogy a lelkes hazafit megértette s eszméit helyeseknek tartja a népgyűlés Dr. Gyarmathy Dezső földbirtokos Székelyudvarhely város volt polgármestere és a székelykereszturi kerületnek országgyűlési képviselője, a történelem aktuálisává vált lapjait forgatta meg a népgyűlés hatalmas lelkesedése mellett. Beszéde alatt többször felzúgott ama forró kívánság: „*éljen a közársaság!*” Ő terjesztette elő a következő, általános helyesléssel fogadott határozati javaslatot:

„Kimondja a népgyűlés, hogy rendíthetetlen bizalommal és ragaszkodással viseltetik az egyesült ellenzéki pártok iránt s törekvéseikben, erős harcukban *minden testi és szellemi erejével* támogatja s küzdelmükben *végő elszánásig* menő áldozatkészséggel résztvenni kíván.

Mely megbotrányozással és hazafias fájdalommal látja, hogy akadtak ennek a sokat szenvedett szerencsétlen országnak oly fiai, kik fel merték emelni szentségtörő kezüket a magyar alkotmány egyik legerősebb védőbástyája: a házszabályok ellen.

Akadtak olyanok, kik a nemzet egyetemét képviselő országgyűlésből a nép választottait, minden törvényt és jogot lábba taposva, erőszakkal kihurcoltatták csak azért, hogy megadhassák mindazt, mit a nemzetől követelnek, de ne érvényesülhessenek még a legminimálisabb mértékben sem a nemzet jogos aspirációi.

Ily körülmények láttára, a pártkülönbség nélkül egybegyűlt polgárság a jogrend megsértett uralmának helyreállítását, az integrum restitutiót követeli s az 1912. év június 4-ike óta hozott összes házhatározatokat brutváltelennek, semmisnek és minden kötelező erő nélkülieknek jelenti ki.

Hasonló eseteknek a jövőben való megelőzése céljából, hogy legyen a parlamentnek elegendő ereje minden hasonló kísérlettel szembeállani, követeli az általános, egyenlő és titkos választói jognak törvénybe iktatását.

Bizalommal viseltetik képviselője: Dr. Valentsik Ferenc működése iránt s kimondja, hogy bizalma- és ragaszkodásáról az ellenzéki pártok vezéreit sürgönyileg biztosítja.

Hatalmas éljenzés, helyeslés zúgott végig a közönség soraiban és kísérte az elnök határozatot kimondó szavait.

Ugyancsak Dr. Gyarmathy indítványára kimondotta a közgyűlés, hogy *Justh Gyula, Kossuth Ferenc, Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár gróf, Károlyi Mihály gróf és Egry Béla* pártvezéreket táviratilag üdvözlí s a további kitartó küzdelemre felkéri.

Végül *Berkovits Izsák*, a szociáldemokrata-párt kolozsvári titkára beszélt igen talpraesett módon. Minden szava egyszerű, a népnek egyenesen a vérbe futó volt. Elmondotta, hogy pártja ma jutott szóhoz Székelyudvarhelyt. Az idők jele, az eszmék érlelődése és kibontakozása, hogy ilyesmi megtörténhetett. Egy hatalmas ökölcsapás érte Magyarországot népet és ezzel kellett Tisza brigantínak felbreszteni, öntudatra keltenie a nemzetet, hogy talpra álljon, testvéries kezet fogjon az egyetlen helyes, célra vezető ponton, mely az ország közállapotait még rendezheti s ez az általános, egyenlő titkos választói jog törvénybe iktatása. A már elfogadott határozati javaslatához pótlólag indítványozza:

„Mondja ki a népgyűlés, hogy a törvénytelen eszközökkel keresztül erőszakolt véderőtörvényt nem tekinti törvénynek és ennek végrehajtását megtagadja. Ezen határozat értelmében felhívja a népgyűlés mindazon tényezőket, akik ezen törvény végrehajtásában résztvennének, hogy a népgyűlés határozata értelmében közreműködésüket tagadják meg. — Kötelességévé teszi a népgyűlés a vármegye törvényhatósági bizottsá-

gának, hogy a népgyűlés határozata értelmében a véderőtörvények végrehajtását megakadályozza.”

Ezt az indítványt a népgyűlés lelkesült éljenzéssel és tapsviharral fogadta el s azt magáévá tette.

Utóljára, befejezésül a jelenlevő munkástársaihoz fordult, hogy kitartásra és a polgársággal való együttes harcra buzdítsa.

Ekkor a rendőrség részéről jelentvő: *Ferenczy Béla* alkaptány közvetlen a szónokhoz lépett és feltartóztatta beszédében. Iszonyu kavargás támadt az amugyis izzó tömegben. Valóságos harcra készen állott. Erős szitkok repültek a turbuzgó alkaptány felé, ki talán azt hitte hirtelenében, hogy Tisza Pista gróftól neki kell megmentenie a nép esetleges háborgásától itt, Székelyudvarhelyt, hol a mungék „négy ballábu betyár“-a, csak koresivadékokban mutatkozik.

Szerencsére az alkaptány ur hirtelen fellobbanó haragja gyorsan lealudt. A tartósabb zavarkeltés nem sikerült s a szónok pár perces szünet után folytatta beszédét és így a legnagyobb rend- és csendben ért véget a népgyűlés, melyet aztán *Gáspár Balázs* elnök néhány tüzes, lelkesítő szóval be-rekesztett, felhíván az este Dr. Valentsik képviselő tiszteletére tartandó fátylasmenetre a közönség figyelmét.

Este 8 órakor Kónya Jancsi zenekarának Rákóczi-indulója és lelkes éljenzések között, a város minden épkezláb embere, nője az utcán termelt. A város legszebb része, a Kossuth Lajos utca megtelt közönséggel. Jött a hatalmas fátylasmenet. A zene elhallgatása után Dr. *Borosnyay Pál* ügyvéd tartott beszédet a polgárság nevében. Lelkes szavakban ecsetelte Dr. *Valentsik* Ferenc hazafias magatartását, kitartó, törhetetlen harcokészségét, melyet a nemzeti küzdelemben elismerésre méltó bátorsággal beigazolt. Szeretettel üdvözölte a város közönsége részéről, hol pártkülönbség nélkül osztatlan bizalom van és arra kéri, hogy a kezébe vett, fennen lobogtatott nemzeti trikórt jövőre is erős kézzel tartsa s törvényes jogainkban védelmezve, igyekezzék azt a dicsőség legmagasabb fokára eljuttatni.

Dr. Valentsik képviselő jóleső örömmel fogadta polgártársai, szülő városa közönségének megható közvetlenséggel nyilvánuló kitüntető bizalmát és szeretetét. Erőtéljes szavakban jellemezte az országházában történt gyalázatos merényletet, mely a magyar alkotmány legszentebbjét: a házszabályokat félrerugva, teljes erőszakkal lerombolta a törvénytszetelet szentegyházát. Tisza és a munkapárt viselkedésének elítélésére nem lehet elég erős kifejezést találni a nemzetek szótáraiban. Összetartásra, testvéries egyetértésre biztatja polgártársait abban az óriási küzdelemben, melynek végét belátni e pillanatban még nem lehet. Annyi azonban tény, hogy az egyesült ellenzék élet-halálra elszánt harcát addig el nem hagyja, míg a törvényes állapotot vissza nem állította. Ő bizik a nemzet erejében és hiszi a teljes siker bekövetkeztét. A kibontott zászlót összegöngyölíteni nem fogja; életének legszentebb célja, hogy azt egész erejéből diadalhoz segítse.

A menet hatalmas éljenzése, a sok ezer emberből álló tömeg tüntető lelkesedése kísérte és követte a képviselő nagyszabású beszédét. Majd a Kossuth-nóta és a zenekar játéka mellett a Batthyány-térre vonultak s onnan rend- és csendbe szétoszlott a közönség.

Vajjon az ország háborgása, a kitartó és elszánt nemzeti küzdelem megnyilatkozása észhez téríti-e a tévelygő, gerinctelen, csak lefelé erőszakoskodó és felfelé hétrét hajló mungó törzsfőnököket? Vajjon a delirumból kijozantítja-e a nemzeti erőteljes tiltakozás a koronát informáló farizeusokat? Vajjon az alkotmányos királyt lesz-e, aki felvilágosítja,

hogy a munkapárti párt-határozat nem törvény és ma már a milliók szemét a gonosz tanácsadók hiába akarják beköni?! Vajjon ezekről a felesküdt, hűséget fogadott tanácsosok miképp vélekednek Bécsben? A közársaság eszméi mind mélyebb nyomokat szántanak a lelkekben. Nem nagyon tartózik a lehetetlenségek közé, hogy a hamu alatt lappangó parázs felszínre kerül. Hiszen a gyujtó anyagot épen arról a helyről szórják reá, a hol leginkább felnek tőle...

Székelyországtól

Fiuméig és vissza.

Irta: **Betegh Böske.**

VI.

A Frangepánok Magyarország történetében előkelő szerepet játszottak. Már III. Béla király idejéből, 1193-ban lett Frangepán Bertalan e család magyarországi ágának őse, mikor Modrus-Fiume vármegyét kapta királyi adományul. A fényes történelmi multu család utolsó sarjadéka Frangepán Ferenc volt, aki felségsértés miatt lefejeztetett.

A Frangepán-vár (melynek neve Modrusvár volt és először 1185-ben fordul elő az oklevelekben) kapuját vezetőnk ezer évesnek mondotta és azt megbámulva, egy szintén annyi idős katona-börtönbe jutottunk. Kor-sötétség vett körül és csak a közbe-közbe felgyujtott papirostekercsek világa adott némi világosságot a folyosószerű, nedves pokoltornácában. A víz csak úgy csöpögött ránk a mennyezetről, melyen rácsajtó van, hol egy ember beférhet. Itt dobták le áldozataikat a földalatti sötét oduba s hagyták éhen, szomjan elpusztulni a régi igazságszolgáltatás vadállatai. Ha az idekerült szerencsétlen embertársunk szabadulásra gondolt, a kegyetlen brutálítás ezt is lehetővé tette, de újabb kegyetlenséggel. Iszonyu mélységben egy ötszáz méter hosszú alaguton a Fiumara folyó partjára kijuthatott volna, ha ugyan a halálugrással nyomorult életét előbb be nem fejezhette.

Innen aztán keskeny, meredek lépcsőkön a kilátó-toronyba másztunk. Az erkélyszerű tetőzetten körül állottunk és felséges kép tárult élénk. Az idő kedvezett s így alkalmunk volt gyönyörködni a vidék szépségeiben. Innen láttuk a nagy kiterjedésű fiumei papirgyárat is a zöldes-színű, zuhogó Fiumara folyó partján.

Vissza jövet a bástya őrhelyét is meg-néztük. Itt ezeréves ágyut mutatott vezetőnk. A vár vízszükségletét, miután kut nem volt, esővízből fedezték. Megtekintettük, futólagoosan a Frangepán-kápolnát, mely előtt egy oszlopra szálló sas csőrében kardot tart; ez a marengói csata emléke.

Fiumében megbámultuk a házak lapos fedelű voltát, a melyen virágos kert van. Különösen mindenütt virág és virág látható. Egy pár filléért a legszebb rózsát lehet kapni. Ez pótolja ott a szabad, külön udvart, mert egy-egy háznak igen sok gazdája van.

Tersattoból az 504 lépcsős régi uton kocogtunk le. Közbe-közbe a koldusok serege tette változatosá ezt a fáradságos, de azért érdekes lábgyakorlatot.

Ebéd után Cirkevnicába hajókáztunk. Elfeledve, sőt nem is érezve a fáradságokat, lelkesedéssel szálltunk a tengerre. Mert itt mindnyájunkat még most is a tenger érdekelt legjobban. És székely becsületünkre legyen mondva, szerencsére egyikünk sem kapott tengeri betegséget. Pedig Cirkevnicába két óráig mentünk és ugyanannyi ideig jöttünk is vissza hajón.

Hát bizony Cirkevnicában nem olyan fényes, mint az előző napon látott Abbázia, de legalább magyar. Itt megértették szavunkat és mi is az övéket s ez igen jól esett. Sok szép emléktárgyat vásároltunk. Majd a tengerparton kavicsokat szedvegetve, kíváncsisággal

kóstolgattuk a tenger sóvizét. Oly kedves, kellemes időtöltés volt ez nekünk, hogy alig tudtunk megválni tőle. Az uzsonnakávét is szívesen elengedtük volna, ee hát más volt az erélyes vezetői rendelet.

A szálloda tetején jóízűen elfogyasztván, uzsonnákat, így is sietniük kellett, hogy az épen visszaindulásra kész hajóról le ne maradjunk.

Fiuméba érkezve, bevásároltuk az utraváló fűgét, narancsot és egyéb déli gyümölcsöket. Majd vacsora után a korzón töltöttük az időt. Este 10 óra 23 perckor bucsút véve a tengertől, vonatra ültünk s egész éjjel utazva, reggel Zágrábban kávéztunk és Nagykanizsán voltunk ebédkor. A várost meg nézve, utunk ezután a Balaton, az igazi magyar tenger partján vezetett végig. Gyönyörű látványt nyújtott a tó háborgása és a vidék szépsége. A velencei tó is nagyon lekötötte figyelmünket.

Este féltizkor Kelenföldön voltunk. A szél majd elfujt bennünket. A vonatról le késtünk és az éjszakát az állomáson töltöttük a váróteremben. Reggel aztán személyvonaton kocogtunk hazafelé és estére érkezünk Segesvárra. Innen, az esőzés miatt megakadva a vasuti közlekedés csak másnap, május 28-án reggel jöhettünk haza Székelyudvarhelyre.

Azért a sok tanulság- és élvezetért, melyben ez igen érdekes utazás alatt részünk volt, hálás köszönetet mondok úgy a magam, mint a társaság nevében is a polgári leányiskola vezetőségének, ugyiszintén Killyéni Endre hosszufalusi polg. isk. igazgató urnak, ki valóban lelke, valóságos édes atyja volt az egész társaságnak.

Vajha a megkezdett helyes irányu tanulmányúti kirándulások állandósulnának! Ez minden körben meleg ohajtást képez.

Megalakult a függetlenségi pártkör.

Egyelőre nem Székelyudvarhelyt, de azért Udvarhelyvármegyében és pedig Székelykeresztúron alakult meg a függetlenségi kör.

Mielőtt a székely anyaváros polgársága vasárnap tiltakozó népgyűlésére összejött volna, Székelykeresztúrott székely testvéri ölelkezés, messzekiható komoly szövetség történt. Megalakították a „Függetlenségi-kör“-t.

Délelőt 11 órakor Papp Mózes, a székelykeresztúri unitárius gimnázium lánglelkű verbéli függetlenségi igazgató-tanára nyitotta meg az alakuló közgyűlést. Reá mutatott a mostani kétségbeesítő közéleti viszonyokra és tömörülésre hívta fel a hazafias polgárságot.

A közgyűlés egyértelműleg kimondotta a függetlenségi pártkör megalakulását, elfogadta az alapszabályokat és megválasztotta a tisztviselői kart, valamint 48 tagból álló végrehajtó bizottságát, mely utóbbi az egész választókerület községei polgárságának színéjavát felöleli és magához vonzani hivatott.

A függetlenségi kör elnöke: Papp Mózes; alelnökök: Lőrinczy István unitárius esperes, Orbán János plebános, Nagy Lajos ref. lelkész és Bálinth Dániel tekintélyes iparos polgár; titkár: Szentmártoni Kálmán gimn. tanár; jegyzők: Benedek Mihály igazg.-tanító és Dobay Ferenc kántor-tanító; pénztárnok: Borbáth Zoltán takarékpénztári pénztárnok; jogtanácsos: Dr. Elekes Dénes ügyvéd; háznagy: Lőrinczy Mózes birtokos.

Az alapszabályok beható világtájában résztvettek: Papp M., Dr. Elekes Dénes, Lőrinczy esperes, Orbán plebános, Bálinth Dániel, Dr. Elekes Domokos, Borbáth Zoltán és még többen.

Megbízta az elnökséget, hogy az alapszabályokat a jogtanácsossal jóváhagyás vé-

gett a belügyminisztériumhoz terjessze fel. A tisztviselői kar és a végrehajtó bizottság pedig arra kapott megbízást, hogy a vidéken minél szélesebb körben a szervezkedést azonnal kezdje meg.

Ugy értesülünk, hogy az új pártkör tervbe vette volt a székelyudvarhelyi népgyűlésen nagyobb számú küldöttséggel való képviseltetését. Azonban az alakuló közgyűlés eltartott délután felkeltőig s e miatt a hazafias szép terv véghez viheto már nem volt.

Részünkről is csak sajnálni tudjuk, hogy székelykeresztúri székely testvéreinket impozáns gyűlésünkön ezuttal nem üdvözölhattük. De él bennünk a remény, hogy Székelyudvarhely város polgársága végre-valahára szintén erős sárokban tömörül, ténylegesen is megalakítja most már a szövetséget ellenzék egyetemes szükségesség pártját és a vármegye székhelyen a központi vezérletet felvéve, a periferiákkal is gyakrabban találkozhatunk. Erre szözlítjük fel különben az illetékeseket mai számunk első helyén és a fontos kérdéssel még foglalkozni fogunk; noha a komoly, rendszeres pártalakulást immár évek óta sürgetjük, — sajnos — eddig nagyobb eredmény nélkül.

Egy táborba kell bevonnai a város és vármegye hazafias elemeit. Nekünk össze kell tartanunk. A hatalom korbácsütéseitől az egyesek már eléggé megszűntek. Ha mindnyájan egyért és egy mindnyájáért becsülettel harcolunk, alább száll a különben tulzásba vitt hatalmi hóbot. A haza mindnyájunké, azért mindannyian együtt kell küzdjünk, ha életképesség van bennünk...

Üdvözlő táviratok.

A vasárnap Székelyudvarhelyt megtartott nagyszabású népgyűlés határozatából, a szövetséget ellenzék vezérférfiaihoz, a következő üdvözlő táviratokat küldötték el Székelyudvarhely város polgárságának június 16-iki népgyűlése nevében:

Nagyméltóságú Justh Gyula urnak Budapest. Országunk rombadöntött alkotmányának helyreállításáért folyó rendíthetetlen küzdelemben lelkesülten üdvözlö és kitartó támogatásáról biztosítja Székelyudvarhely város polgárságának június 16-iki népgyűlése.

Nagyméltóságú Kossuth Ferenc urnak Bad-Nauheim. Rombadöntött alkotmányunk helyreállításához mely ragaszkodással hazavárjuk és Istentől erőt, egészséget kívánunk.

Nagyméltóságú Gróf Apponyi Albert urnak Budapest. Rombadöntött alkotmányunk helyreállításáért lánglelkű szavaival együttérzünk és minden küzdelemre készen állunk.

Nagyméltóságú Gróf Zichy Aladár urnak Budapest. Az alkotmány helyreállításáért küzdő ellenzék vezeterei között lelkes örömmel üdvözöljük és együttérző ragaszkodásunkról biztosítjuk.

Méltóságos Gróf Károlyi Mihály urnak Budapest. Az ellenzék küzdelemben példát mutató lelkes erélyét rajongással esodáljuk és a lelkes példa szerint mi is kitartunk.

Nagyságos Egry Béla orsz. gyűl. képviselő urnak Budapest. Az ellenzék küzdelemben való rendíthetetlen kitartásáért meleg szívvel üdvözlö s hűséges támogatásáról biztosítja Székelyudvarhely város polgárságának június 16-iki népgyűlése.

HIREK.

— A munkapárti gyűlés Budapesten, a Dunaparti palotában, a Tisza által rendszeresített erőszak jegyében, kedden ismét megkezdődött. Az ellenzék képviselőket az országház tájékára sem engedték. Még több katonaságot, csendőrséget és rendőrséget állított ki a csizti Cézár maga mellé. Igazán

fehaborító ez az erőszak. Lukács miniszterelnök királyi kéziratot vett elő, a mely a mostani ülészakot berekeszti és az újat megnyitja. Tisza és Lukács csakis nagy dektív kísérettel mertek távozni a Házból. Tiszát Görgei Arthur, a világosi fegyverletéssel szomorú alakja üdvözölte. Ez egészen stilszerű. „Zsák a foltját megtalálja” — mondja a székely...

— **Megmozdult a vármegye!** Csoda történt. Életre kelt Udvarhelyvármegye hazafias székelysége. A vasárnapi hatalmas népgyűlést e hó 23-án Székelykeresztúron az egész járásra kiterjedő tiltakozó népgyűlés fogja követni. A most alakult Függetlenségi Kör lépett akcióba és a népgyűlésre a küzdő ellenzék képviselőit is meghívta. A nagyszabású népgyűlésre a járás összes községeiből bevonul a hazafias, lelkes székelység. Mozgalom van az oklándi, oláhfalvi és az udvarhely-vidéki választókerületek fellépésének szervezésére is.

— **Székely fiuknak** ipari és kereskedői pályákra inasokul való felvétele Udvarhelyvármegyében szeptember hónapban lesz. 1-én Parajdon a főszolgabírósnál, 3-án Székelyudvarhelyt a vármegyeháznál és 4-én Székelykeresztúron a főszolgabírósnál.

— **Olcso Jókai.** A páratlanul olcsó gyűjteménynek most jelent meg júniusi sorozata. 61. Anekdotakönyv II. Kacagtató anekdoták, megannyi dokumentuma a közelmúlt társadalmi életnek. 62. Életképek. Társadalmi osztályok, egyéni jellemek élesszemű megfigyelései. 63. Házasság éhségből. Házasság gyűlöletből. Különcök emberek fantasztikus történetei. 64—66. A fekete vér. Regény az abszolutizmus idejéből, arisztokrácia és művészlág számos érdekes alakjának rajzával. 67—70. A Damokosok. A székely nemzet aranykönyvébe való regényes történeti adatok Rákóczi György korából. Az Olcsó Jókai egy-egy száma 40 filléért minden könyvesboltban kapható.

— **Az összes kereskedések** már e hó 23-ától kezdve, július és augusztus hónapokban egész vasárnap zárva lesznek Székelyudvarhelyt. A n. e. közönséget e helyen értesítik erről a székelyudvarhelyi kereskedők.

Méhészet.

Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület Elnökségétől.

Szám 160—1912.

MEGHIVÓ.

Az udvarhelyvármegyei Méhészegyesület 1912. évi közgyűlésének határozata értelmében ez idei vándorgyűlést f. évi június hó 29-ikén d. e. fél 10 óráttól kezdve Szentkeresztbányán az elemi népiskola termében tartja meg, melyre az egyesület összes tagjait, valamint a méhészet iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja az elnökség.

Tárgysorozat:

A gyűlés megkezdése előtt a méhtelesen gyakorlati munkával összekötött szemléltető előadást tart Derzsi Samu alelnök.

Méhészet körébe vágó gépek helyes alkalmazását bemutatja Gál Imre egyll. titkár.

A gyűlésen:

1. A gyűlést megnyitja ünnepélyesen Lányi Imre elnök.

2. Előterjesztések a kolozsvári méhészeti kongresszus és kiállításra vonatkozólag.

3. Milyen eljárásokat kövessen a méhészet a rendellenes időjárásban, hogy méhállományát megtarthassa s a téli élelmet biztosíthassa. Előadja Demeter Miklós tanító.

4. Népies méhészet, előadja Balázs János tanító.

5. Indítványok (gyűlés előtt 4 nappal az elnökséghez benyújtandók).

6. A gyűlés bezárása. Himnusz.

Gyűlés után a fürdő és banya megtekintése. Ebéd.

8521—912 tkvi. sz.

Hirdetmény.

Hszpéter község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azoknak az ingatlanokra nézve melyekre az 1886. évi XXIX. t.-c. és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 1891. évi XVI. t.-c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogi irak bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. t.-c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosított.

ez azzal a felhívással tételük közzé

1. hogy mindazok kik az 1886: XXIX t.-c. 15 és 17 § ai alapján ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5 és 6 § aiban foglalt kiemegszítéseit is — valamint az 1889 XXXVIII törvény cikk 7 §-a és az 1891 XVI törvény cikk 15 § b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy a 1886: XXIX törvény cikk 22 §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják e végből törlési keresetüket hat hónap alatt vagyis 1912. évi december hó 15. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelte után idetott törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvankönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat

2. hogy mindazok, akik az 1886 XXIX t.-c. 16 és 18 §-ainak esetében ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII t.-c. 5 és 6 §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, irásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912 évi december hó 15 napjáig bezáró-

lag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, met ezen megne hosszabítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vételni nem fog,

3. hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nem különbben azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892: XXIX t.-c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvankönyvi jogait bármily irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889 XXXVIII t. c. 16 §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912 évi december hó 15 napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közbejött éves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű 3-ik szem. irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérülése nélkül tamadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyibe azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságát vehetik

A kir. járásbíróság telekkönyvi hatóság.

Oklánd, 1912 évi június 7-én.

KELEMEN s.k. kir. jbiró

A kiadmány biteleül-
Wermescher tlk. vezetó.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnéi

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wíksnek vitriol nélküli gyártása is. **St. Fernolend Wien III.** cs. és kir. udvari szállító

80 éves gyári fennállás

Védjegy: „Horgony“.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régjőnek bizonyult háziser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőszvényél, osztnál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevédelni akar óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzőszel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-20. K 1.40 és K2.- és ügyesítván minden gyógyszerertárban kapható — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. **R. Richter** gyógyszerertára az „Arany oroslánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 7. neu.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői

valamint **gyászjelentések** ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek **Betegh Pál** könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, a vász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeii felveteli, leveledpapirosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandban kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírósi, végrehajtói, ügyvédi, lőkészí, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógeppapirok, csomagoló és selyempapirok, másoló papirok, itató-papirok, szűrő-papirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlégességek. Kártyapapirok.

Lemez papirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminiták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klotz papirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegy tárcák Dehány- és szivartárcák borból és fémbe. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, dísztollszárak. Ironok, fekete, szines és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kreták, iskolai, kávéházi és fajlező kreták, szines kreták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy-és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, foltiszó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek st. dangleló-sipok és o. rínák. Monogrammok fehérnemű és leveledpapijelzésre. Kézi nyomda. — Különléle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostayk. Ajtóablak és nevfaliratok öntött fémbe. erdeszkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megye elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlétkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztárkönyvek (Block), dárcsa és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itatódeszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, dísztintatartók, tollállványok, sz. esesze, író-mappák. Legjobb cörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyeg szegek, kapesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely